

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2012 сыл
Сэтинньи
7 күнэ
Сэрэдэ №146-147
(10739)

1935 сыл алтынньы 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастын хаһыата»

Билсин: саҥа кинигэ

Соторутаабыта, алтынньы 26 күнүгэр, А. Шестаков аатынан культура киинигэр намнар бары киэн туттар киһибит, бири дойдунулаахпыт, өр кэмгэ төрөөбүт-үөскээбит Сахабын сириг арас оройуоннарыгар, Намыгар советскай, партиянай комсомольскай, государственнай үлэлэргэ норуотун туһа дьон үтүө суобастаахтык, үрдүк таһаарылаахтык, туох да энкилэ суох үлэлэбит биллилээх политической уонна государственнай деятель Егор Михайлович Ларионов бар дьонугар туһаайан суруйбут «Олох кырдьыга» дьон бэртээхэй кинигэтин сүрэхтэниитэ буолан ааста.

Бу кинигэ сүрэхтэниитигэр Егор Михайлович биригэ үлэлэбит табаарыстара, доботторо, уруу-хаан дьонно, бири дойдунулаахтара, кинигэни бэрийэн, онорон таһаарыт «Көмүөл» кинигэ кыһатын үлэһиттэрэ, Верховнай Совет, Ил Түмэн урукку, билигин депутаттара кыттыһыны ылылар.

Бу дьонун «Олох кырдьыга» дьон кинигэ 1000 экзemplярынан табыста. Кинигэ аннотациятыгар (ис хоһоонун кылгастык түмэн суруйууга): «Үрэх баһыгар, кытыгы сиргэ олодор боросту-

Нэһилиэк —
баһылыгынан

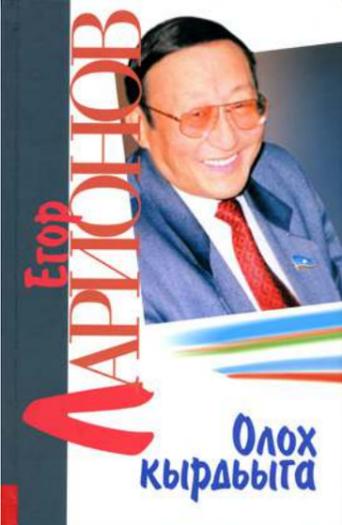
Сэтинньи 2 күнүгэр А. Шестаков аатынан сынналан киинигэр «Ленскэй нэһилиэк» муниципальной тэриллии баһылыга Андрей Новгородов дуоһунаһыгар кириэр үөрүүлээх тэрээһинэ —инаугурацията үрдүк таһымна ытыгылына. Инаугурацияга барыта 200-тэн тахса киһи: республика, улуус салалтата, көмөлөспүт дьонно, доботторо, улуус нэһилиэктерин баһылыктара, Нам улуунун тэрилтэлэрин салайааччылары, «Ленскэй нэһилиэк» МТ депутаттара, село общественноһа ыңгырыллыбыта.

Дуоһунаска кирири долгутуулаах түгэнэ биллилээх государственнай, политической деятель М.К. Аммосов пааматынньыгар сибэкки дьөрбөлөрүн уурууттан саҕаланна. Кэлбит дьон баһылык Андрей Новгородов арылалаан тахсан улуу киһибитигэр сүгүрүйүү бэлиэтин —тыыннаах сибэккилэри уурдулар.

Ол кээнэ дуоһунаска кирири

ОЛОҔУ — ДЬОНҔ КЫРДЬЫГЫНАН

ой, үлэһит, холкуостаах дьон оҕото амарах санаалаах эмчиттэр үтүөлэринэн, сырдыкка-кэрэҕэ угуулар учууталларын үөрэтиилэринэн-иитиилэринэн, пионер, комсомол, коммунист, депутат аналын түһэн биэрбэккэ, төрөөбүт-үөскээбит Сахабыт сириг, кини норуотун интэриэстэринэн салайтаран олоҕун устатын тухары күүрүүлээх, түмсүүлээх кэмгэ, 90-с сыллартан сонноммут судургута суох быһыык кэмгэ политической

уонна государственнай деятель быһыытынан үлэлээбитэ-хамсаабыта толору, дьон кырдьыктаахтык арылар. Ааптар талан ылбыт тапталын, доботторун, табаарыстарын, дьонун-сэргэтин туһунан олус иэйиилээхтик, истинник ахтар...», — дьон суруллубут.

Бу мемуарнай хабааннаах айымньыны кытта билсбит, аахпыт эрэ барыта: «Бири дойдунулаахпыт Верховнай Совет, Ил Түмэн үлэлэрин, народной депутат аатын сүгүү үрдүк аналын, кыра уонна улахан политикага кыттыһытын, Госдумага, Федерация Сэбиэтигэр, Россияга буолталаабыт быһыыны-майгыны, республика Палататыгар Председателинэн, Сенаторынан үлэлэбит кэмнэрин республикабыт олоҕун быһаарылаах историческай кэрчик кэмгэр быһаччы кыттааччы быһыытынан арылхайдык, туох баарынан, кырдьыктаахтык арылбытыттан астынар уонна дьонно-сэргэҕэ, ыччакка олус наадалаах, туһалаах кинигэ тахсыбыт эбит», — дьон санаага кэлбиттерин эттилэр.

Егор Михайлович бу кинигэтигэр олорут олоҕо дьонун, кини ис хоһоонноох буолуутугар алтыспыт, биригэ үлэлэбит дьонно-сэргэҕэ сүдү тирэтинэн буолбуттарын туһунан махта-

лынан бачача элбэхтик ахтар. Холбур, кирири уонна түмүк тылларыгар манньк суруйбутун ааҕабыт: «Олоҕу олоруу, бу олон санаан көрдөххө, уустуктардаахтыттан сөҕө, салла санаан ылабын. Биһиги көлүөнэ киһини өйдүөхпүтүтэн ыла-та бэрт элбэх дьон ортотугар иитиллэн-такайыллан киһи-хара буоллахпыт. Үөрэхтэнэн-таймаланан, үлэлээн-хамсаан Сахабыт сиригэр уонна кини норуотугар бэйэбит кылаапытын киллэрдэхпит... Төһө да баһаарыда сатаабыттарын иһин, этиэм этэ, үчүгэй да кэмнэргэ, үчүгэй да дьону кытта олоҕум усталаах-туоратыгар үлэлээн кэлбит эбиһин...».

Бири дойдунулаахпыт, ытыктыыр, убаастыыр киһибит, бастын убайыт бэйэтин көлүөнэтин олоҕун-дьаһаҕын, үлэтин-хамнаһын сырдыкка-кэрэҕэ тардыһытын «хайдах баарынан, эбитэ-сабыта, кизгэтиитэ суох суруйан» биһиэхэ барыбытыгар дьонун бэлэҕи онордо. Онон бу бэртээхэй кинигэ элбэх ааҕаччылаах буолуоҕар, сырдык-ыраас санаа үөскүүрүгэр, ыччат дьон аспыт олоҕу хайдах баарынан сөптөөхтүк сыаналырыгар, ылынарыгар тирэтинэн буолуоҕар бири бэйэм саарбахтааппын.

И. ИВАНОВ

УЛУУС КИИНЭ ХАҢААЙЫННАННА

арчылааһынын, алгыстааһынын сиэрэ-туома ытыгылына. Арчылааһыны РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, алгысчыт Е.И. Колмогоров-Бидый Дьөгүөр ыһпытын дьон сэргээн көрдө, алгыс тойгун республикатаагы «Олонхолоуур ыччат» күрээтин лауреата, «Дорҕоон тойук» анал аат хаһаайката Лена Иванова толордо.

Үөрүүлээх мунһах президиумугар «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыга А.Г. Новгородов, СР профессиональной үөрэхтээһин, кадрдары бэлэмнээһин уонна аттаран туруоруу министрин 1-кы солбуйааччы С.И. Москвитин, СР ис политика департаменын салайааччытын солбуйааччы Э.Т. Мьярикина, улуус баһылыга А.И. Ильин, улуус баһылыгын 1-кы солбуйааччы Н.В. Слепцов, улуус депутаттарын сэбиэтин председателэ А.Х. Христофоров, «Ленскэй нэһилиэк» МТ быһбардыр комиссиятын председателэ М.Р. Петухов, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ Н.Н. Баишев, Нам селотун «Набережнай» түөлбө салайааччыта М.М. Винокурова, Нам селотун баһылыгын солбуйааччы С.Д. Кобякова ыңгырыллан олордурлар.

РФ, СР, Нам улуунун гимнэрэ ылланан үөрүүлээх мунһах саҕаламмытын кээнэ диктор чурок куолаһынан «2012 с. алтынньы 14 күнүгэр буолбут муниципальной быһбарга баһыйар үтүө куолаһы ылан, кыайыны ситиһэн «Ленскэй нэһилиэк» муниципальной тэриллии баһылыгынан Андрей Григорьевич Новгородов талылына, кини туһугар 1048 быһбардааччы куоластаата, Андрей Новгородов штабыгар, көвүлүүр бөлөҕөр 30-тан тахса киһи үлэлэбитэ» дьон биллэрдэ.

Нам селотун быһбардыр комиссиятын председателэ М.Р. Петухов быһбар түмүгүн

билиһиннэрэн туран Андрей Григорьевичка баһылык буолбутун туһунан дастабырыаннаһы туттарда.

Былыргы саха үгэһинэн аҕа баһылык дуоһунаска кириэр өрөгөй күнүгэр өбүгэ таһаарыт: сахалыы бэргэһэлээх соһу, сахалыы быһахтаах көмүс куру улуус ытык дьонно — улуустары ветераннар сэбиэттерин председателэ Н.Н. Баишев уонна «Ленскэй нэһилиэк» МТ бочуоттаах гражданина, СР бочуоттаах ветерана М.М. Винокурова кэтэртилэр.

«Ленскэй нэһилиэк» үрдүкү дуоһунастаах сирэтин символун — түөскэ кэтиллэр медальону улуус депутаттарын сэбиэтин председателэ А.Х. Христофоров кэтэртэ. Бу медальон баһылыкка хаһаайын историческай атрибутун быһыытынан бэриллэр.

Нам селотун баһылыгын солбуйааччы С.Д. Кобякова баһылык дуоһунаһын биэрии символун — ытык дуоһаны Андрей Григорьевичка ытыс тыһын доһуһуолугар туттарда.

Ол кээнэ дуоһунаһыгар кирибит баһылык Андрей Новгородов бар дьонун иннигэр андаҕар тылын иһитиннэрдэ.

Бу күн саҥа баһылыгы дуоһунаһыгар кирибит бэлиэ күнүнэн үгүс киһи кэлэн эвэрдэлээтэ, бэйэлэрин үтүө баҕа санааларын, истиг тылларын эттилэр. Ол курдук СР профессиональной үөрэхтээһин, кадрдары бэлэмнээһин уонна аттаран туруоруу министрин 1-кы солбуйааччы С.И. Москвитин, СР ис политика департаменын салайааччытын солбуйааччы Э.Т. Мьярикина, «КопирТехСервис» АО генеральной директора А.Т. Никифоров, улуус баһылыга А.И. Ильин, улуус баһылыгын 1-кы солбуйааччы Н.В. Слепцов о.д. бэйэлэрин истин эвэрдэлэрин тиэртилэр, бэлэхтерин туттар-

дылар. Кэлбит дьон улуус киин баһылыгар үлэтигэр үрдүк ситиһиилэри, Нам селота сайдарын туһугар туох-баар кыаһын, билиитин-көрүүтүн ууран туран үлэиригэр, дьону түмэ тардан бири сүбэһэн сылдыарыгар баҕа санааларын тиэртилэр.

Үөрүүлээх мунһах бири бэлиэ, долгутуулаах түгэнинэн Андрей Григорьевич профессиональной үөрэхтээһингэ киллэрибит улахан кылаатын иһин киһиэхэ «СР профессиональной үөрэхтээһинин туйгуна» дьон үрдүк ааты иһэри буолла. Түөскэ кэтиллэр анал бэлиэни, дастабырыаннаһы министр 1-кы солбуйааччыта С.И. Москвитин туттарда.

Нам селотун саҥа баһылыгар республика салалтата, коллегалара, доботторо бэйэлэрин телеграммаларын ытан эвэрдэлэбиттэрэ. Бу күн СР вице-президентэ Д.Е. Глушко, Дьокуускай куорат мэра А.С. Николаев, Россиятаагы наукалар академияларын Сибиирдээҕи отделинетиэн Дьокуускайдаагы научнай киинин президиумун председателин солбуйааччы А.А. Пахомов о.д. ыһпыт телеграммалара, эвэрдэ суруктара мустубут дьонно аабыллан иһитиннэрилиннэ.

Түмүк тылыгар Андрей Григорьевич бары өйөөбүт, көмөлөспүт, быһбардаабыт дьонугар истинник махтанан туран иннигитин түмсүүлээх буоларга, бири сүбэһэн Нам селота сайдарын туһугар үлэлииргэ ыңгырда.

Үөрүүлээх киһэ Суорун Омоллоон аатынан Опера уонна балет театрын сүрүннүүр солиһа, РФ театральнай деятельлэрин союһун чилиэнэ Александр Емельянов, «Дьүөгэлэр» народной ансамбль эвэрдэ ырыаларынан түмүктэннэ.

В. РЫКУНОВА

Киһи — киһиэхэ

ДЬОН ЭРЭЙИН ӨЙДҮӨХХЭ

Быйыл бири сүөһүбүн сүтэрэн, балайда өр арҕаа баһыналарынан, сайылыктарынан көрдөөн булбатабын. Онтон өй ылан хаһыакка биллэрибитим. Тута аҕыйах хонугунан Хамаҕаттаттан телефон кэллэ. Массынанан тийэн көрдөөтүм да, түбэһэн булбатым. Киһэ аны Колмогорова Альбина Ивановна эрийдэ: «Сүтүктүүү сүөһүгүтүгэр маарыһыыр борооску ынахтарбын батыһан кэллэ». Түүнүн хотонугар хоннороругар, сарсын хаайан туруорарыгар көрдөстүм.

Сарсынгар булан, үрэн сиэтэн аҕаллым. Манан туһунан Колмогорова Альбина Ивановна а истин махталбын хаһыат нөнүө биллэрэбин. Куруук манньк үтүө санаалаах, дьон кыһалатын тэнгэ үллэстэр сиэрин уҕарабатын. Сүөһүнү иити элбэх бириэмэни, түбүгү ирдиир, ыал идэһэлэнээри, сайын оттоон, уһун кыһын көрөн-истэн иитэр.

Мин сүөһүлэммитим устата 4 сүөһүнү сүтэрдим. Икки сыллааҕыта үстээх, иккилээх идэһэлэригэр итти машинатым. Телевизорга нэдиэлэ устата биллэрибитим да, бири да звонок кэлбэтэҕэ. Ханна эрэ «идэһэ» буолбуттара чакты. Былырын бири борооскубун ыал хотонуттан түбэһэ түһэн булбатым.

Быйыл мин билэрбинэн бири ыал 4 сүөһүлэрин билгитин да була иликтэр. Сүөһү барыта хотонго кириде, кирилэр да миэстэлэрин буллахтара. Бу манньк быһыы киһини хомотор. Дьингээх саха кыбыстар түгэһнэрэ. Бу сыллар усталарыгар 5 сүөһүнү аһыан хотоммор туруоран хаһыакка, телевизорга биллэри таһааран хаһаайыттарын булларбытым.

Быйыл эмиэ бири борооску оппун киллэрбэр күрүөбөр кириэр, ааммын астахпына аны хотоммор кириэр, үүрэбин да тахсыбат. Оннук нэдиэлэ турда. Биллэри биэрбиһпэр ким да ирдэспэтэ.

Аны ыалларбар «биллэрини көрө сылдыһын уонна миэхэ этээрин» дьон сорудахтаатым. Бири ыалым түбэһэ көрөн биллэрдилэр. Мин телефонунан кэпсэтэн сарсынгар кэлэн көрдүлэр уонна сүтүктэрин өссө бири хонон баран ылан бардылар.

Сүөһүлээх киһи сүөһүнү аһынар, дьон эрэйн өйдүүү, дьонно көмөлөстөххүнэ дууһан чэлчиир, бири тыл «баһыыба» киһиэхэ истинник иһиллэр. Бар дьонум эйэҕэс, доруобай, истин сыйһаннаах буолун!

В. НИКОНОВ,

Нам селотун олохтооҕо

Үтүө дьыала чэрчитинэн

Хас биридди нэһилиэк-кэ кырдыабаатар балааннара тутуллан, атам саастаах дьон түмсэн сынньанар, сэргэхсийэр культурнай кииннэрэ буоллулар. Ол тэнэ Хамафаттаа үлэли турар балаан улууска биир бастакынан тутуллан кирибитэ. Кылгастык туугу историтыттан кэспир буоллаха, манньк.

Нэһилиэк бэтэрээннэрэ хас

„КЭСКИЛ“ БАЛААН КУУТЭР

түмүстэхтэрин ахсын балаан туттубут киһи диэн баҕа санааларын этэллэрэ да, кэспирттан туох да күттөөннээх тахсыбакка хаалан иһэрэ. Оттон 2004 сыл олунньу 23 күнүгэр эдэр пенсионердар сүбөлээн баран, балаан тутуута кыаллыан сөп эбит диэн түмүккэ кэлбиттэрэ. Бастакынан, маһын бэлэмнээтэххэ саҕаланан иһиэ диэн дьаһалтаттан, оччолорго газооператорынан үлэлээбит О.И. Новгородова ылыннан, көбүлүүр бөлөх тэринэн, ОдьКХ уолаттарыгар тылын ылыннан маһа кэрдилен үлэ саҕаланан барбыта. Сэрии бэтэрээннэрэ И.В. Винокуров, И.И. Дьяконов мас кэрдиитигэр чөптүгилээх ордердарын баҕа өттүлэринэн ууран биэрбиттэрэ, ол бастакы дьонун хамсааһын буолбута. Урукку лесник Александр Федоров сүүрэн-көтөн, бары докумуону ситиспитэ. Дэлээнэ быстаран, маспыт кэрдилен, турулүөкэлэнэн бэрт эрийинэн да буоллар, суол алдынан иннинэ мас барыта кирибитэ.

Балаан тутуутугар үс сылы быһа субуотуньук бөҕө тэриллэбитэ. Чахчы үлэ бырааһынньытын курдук, нэһилиэк дыно-сэргэтэ санаата көтөүллөн олох көхтөөхтүк кыттыбыта. Холбура, мас суоруутугар 80-ча киһи кэлбитэ. Хас биридди пенсионер 100 солкуобайы уган үтүө дьыалаба баҕа

өттүлэринэн үөрэ-көтө кыттыспытара. Онон барыта 12 700 солкуобай хомуллубута. Балафаммыт ситэн-хотон олоххо кириитигэр урукку „Комсомольский“ совхоз тутуугун үлэһиттэрэ төһүү күүс буолбуттара. Итиититин олохтоох ОдьКХ уолаттара киллэрбиттэрэ. Сыбаар маастарынан урукку өттүгэр шукаатур идэлээх Н.Х. Петров сылдыбыта. Орто оскуола коллектива, баһылык А.Г. Дунаев уоннуу куул чемени

биэрэн көмөлөспүттэрэ. Д. Данилов туой буор тийээн биэрбитэ. Нуучча дьэитин көндөйүн орто оскуола учуутала Р.А. Захаров салайааччылаах биригээдэ туспута, ис бараанын В. Дунаев ситэрэн-хоторон, аныгы матырыйаалынан бүрүйбүтэ. Субуотуньукка саамай элбэх киһини „Кытыл“ түөлбө салайааччыта Л.Е. Охлопкова кытыннарбыта. Ити курдук Хамафаттаа саха балаана чахчы норуот көмөгүнэн үлэбэ кирибитэ.

„Кэскил“ балаан үөрүүлээх арыллыыта 2007 сыл сэтгэнийн 10 күнүгэр буолбута. Ити сыл ахсынньы 27 күнүгэр Хамафатта нэһилиэгин олохтоох дьаһалтатын сессиятын быһаарытынан балаан тутуутун саҕаласпыт, уруккута маастар-тутааччы Д.Д. Новгородов аатын ингэрэр туһунан дьаһалта тахсыбыта. Балааны биэс сыл устата „Күбэй“ түмсүү көрөн-истэн, араас тэрээһиннэри ытан, кини аналтын толорон кэллэ.

Балаан аһыллыабыттан биэс сыл ааһан, сэтгэнийн 10 күнүгэр күнүс 2 чаастан үбүлүйдээх тэрээһингэ нэһилиэк бары бэтэрээннэрин, Хамафаттаан төртүттэхтэри, ыалдьыттары „Кэскил“ балаан куутэри.

М.Г. ВИНОКУРОВА,
Хамафатта

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур

УВАР ТИМОФЕЕВ ӨРӨГӨЙӨ

Саха АССР спордун маастара, РСФСР норуотун үөрэтиитин туйгуна, республика үс төгүллээх чемпиона, Саха сириг норуоттарын спартакиада тын кыайылааһа Сергей Иванович Ли-Фу бириинигэр хапсафайга республикатаагы турнир буолан ааста. Ол курдук алтынны 27-28 кк. Намнаабы оҕо спортивнай оскуолатыгар ыраахтан-чугастан ааттаах-суоллаах, саҕа тахсан эрэр эдэр бөҕөстөр мустан кыайылаах аатын былдыастылар. Ол эрээри ким кыайыһа дуулуурдаах, үрдүк маастарыстыбаалаах, ол кыайыһы үөрүүтүн биллэ.

55 кг Павлов Кирилл (Кэбэйи-ХИФУ), 62 кг Захаров Андрей (Бүлүү- УОР), 70 кг Петров Прокопий (Дьокуускай), 80 кг Кутуков Алексей (Нам), 90 кг Семенов Вадим (Нам), 90 кг үөһэ Тимофеев Увар (Үөһээ Бүлүү) тэннэхтэрин булбатылар. Бэтэрээннэргэ 60 кг Григорьев Аркадий (Нам), 70 кг Игнатьев Сергей (Үөһээ Бүлүү), 80 кг Стручков Василий (Дьокуускай-Абый), 80 кг үөһээ Чапрын Иннокентий (Бүлүү) үөлээннэхтэрин халбас да сиргэ тулушпатылар.

С.А. Софронов, улуустаагы ычат уонна спорт политика тын управлениетын сүрүннүүр специалиһа:

— Турнирга 140-ча бөҕөс кытына. 9 улуустан, ХИФУ, ДьТХА, Олимпийскэй эрэл училищета, „Модун“ спортивнай комплекстан кэлэн бардылар. Үөһээ Бүлүү элбэх кыттааччыны аҕалла. Турнир төрдүс кыбаарталга республика бастакы күрэхтэһиитэ буолар. Онон интэриэс үрдүгэ билинэ. Маны таһынан эһиилги Манчаары ооньууларыгар бэлэмнэни быһытынан барда. Ол иһин хас биридди хамаанда күүстээх хапсафайдыттары аҕалыт. Саҕа ааттарга биһиги, намнар, Кутуков Алексейы киллэрэбит. Кини многоборьега кыттар этэ. Бу көрүнгэ республикага

бастыгнарга сылдыар. Быйыл хапсафайга кирисэн 80 кг бастакы миэстэни ылла. Турнир чыпчаала мунутуур кыайылаабы быһаарар иһин хапсыһы буолла. Манна 14 бөҕөс суруттарытыттан, финалга Вадим Семенов уонна Увар Тимофеев тахсан күөн көрсүбүттэрэ. 10 мүнүүттээх хапсыһы кэнниттэн, Увар Тимофеев кыайылааһынан таҕыста. Онон кини быйылгы С.И. Ли-Фу турнирын мунутуур кыайылааба аатын ылла. Кыайылаах улуус хапсафайын федерацията, Нам улуунун дьаһалтата, С.И. Ли-Фу уолаттара туруорбут сүрүн бириистэрин ильдэ барда.

Күрэхтэһиини олус элбэх киһи кэлэн көрдө. Комментар – Көрдүгэн. Кини уогтаах-күөстээх, сыгыты тыла-өһө турниры ордук сыгытырхата, кизрэкэтин биэрдэ. Кылаабынай судьуйанан С.С. Окоемов үлэлээтэ. Хапсафай республикатаагы федерациятыттан Мостахов анаан-минээн кэлэн икки күнү көтүспүккэ көрдө, бөҕөстөрү сыаналаата. Сүрүн көмөлөһөөччүлэрбит спонсордар буолаллар. Ол курдук Үөдэй, Партизан, Никольскэй, Хамафатта, Ленскэй, Хатын Арыы, Модут, Искра нэһиликтэр өйөөтүлэр. Маны таһынан биридиилээн маһаһыныннар, тэриилэ салайааччылары үгүс кылааттарын киллэрдилэр. Ол курдук В.В. Курьянов (улуустаагы хапсафай федерациятын сал.), Р.Е. Окооров („Быйан“ ХЭТ дир.), биир дойдулаахпыт А.А. Игнатьев (үрдүкү спортивнай маастарыстыба оскуолатын дир.), Нь.Ф. Гуляев („Эрэл“ ХЭТ дир.) уода.

Турнир кэлэр да сылларга буолуоҕа. Билигин „Б“ категорияга ытыллар эбит буолуоруна, инникитин республикатаагы хапсафай федерациятын кытта кэспэтин күрэхтэһиини „А“ категорияга көһөтөрөр баҕа санаалаахпыт.

Л. УВАРОВСКАЯ

Кэрэ эйгэтигэр

Саха народнай поэта, Саха сириг Суруйааччыларын союһун бырабылыанньатын председателэ, СР Духобунаска академиятын академига, „Саха сирэ“ хаһыат кылаабынай редактора Наталья Ивановна Харлампьева быйыл үбүлүйдээх сыла. Ол чэрчитинэн поэт айымньыларынан „Мин тылым-аргыһым...“ диэн ааттаах улуустаагы хоһоон аарыһын күрээ буолан ааста.

Саха народнай поэтыгар анаммыт поэтической күнү Н.М. Рыкунов аатынан улуустаагы библиотека тэрийэн ытта. Бу күн библиотека ааҕар саалата ураты поэтической тыыннанан, лирической салгыныннан илгийэн поэзияны таптыыр дьону муста. Кыттааччылар хоһоон ааҕан барбыттарыгар, истэн олорооччулар, арааһа, бары турукка кириэн, кэпсэнэр уобараһы бүүс-бүтүннүү ылыннан, хоһоон

Специалист советует

Что такое грипп знает каждый родитель не понаслышке. И готовится, как правило, заранее. Ежедневное закаливание, морской воздух, витамины. Но приходит осень и ребенок заболевает. Казалось бы, все меры приняты, почему же это все-таки случилось? Ответ прост. Вышеперечисленное лишь повышает общий иммунный ответ на инфекции, но не дает специфиче-

КАК ЗАЩИТИТЬ ДЕТЕЙ ОТ ГРИППА?

ской защиты от вируса гриппа. Грипп можно смело назвать самой коварной болезнью, так как вирусы гриппа постоянно меняются. Обычно в каждый новый сезон гриппа появляются новые разновидности вируса. Грипп очень заразен. Ребенок может заразиться через воздух от человека с насморком или кашлем, при тесном контакте с больным гриппом или при прикосновении к зараженным предметам с последующим попаданием вируса в дыхательную систему.

В списке групп риска дети стабильно занимают первое место по восприимчивости к заболеваниям. Грипп особо опасен тем, что может вызывать осложнения. Инфекция может натворить столько дел! Высокая температура, озноб, головная боль, слабость в теле — эти симптомы не перепутаешь ни с какими дру-

Прокуратура разъясняет

Прокуратурой Намского района проведена проверка исполнения ГБУ РС(Я) «Намская центральная районная больница» законодательства об иммунопрофилактике, по результатам которой установлено следующее.

Постановлением Правительства РС(Я) от 24.11.2011 № 575 утвержден Региональный календарь профилактических прививок и прививок по эпидемическим показаниям Республики Саха (Якутия), вступившее в силу с 01.01.2012, финансовое обеспечение реализации которого на основании ст. 6 Федерального закона от 17.09.1998 № 157-ФЗ «Об иммунопрофилактике инфекционных болезней» является расходным обязательством субъекта Российской Федерации.

В соответствии с Региональным календарем профилактических прививок детям в 20 месяцев проводится первая вакцинация против вирусного гепатита А.

Согласно данным ГБУ РС(Я) «Намская ЦРБ» на 2012 год планировалось вакцинировать против вирусного гепатита А 122 ребенка, вместе с тем, исходя из представленной информации ГБУ РС(Я) «Намская ЦРБ» заявлено 100 доз для обеспечения профилактической прививкой 50 человек (с учетом ревакцинации): 50 доз — I квартал 2012 г. и 50 доз на 3 квартал 2012 г. Тем

ХОҔООН АБЫЛАҔАР КУУСТАРАН...

хомуһуннаах абылангар ыллардылар быһыылаах... Манньк ураты эйгэбэ хас биридди кыттааччы куолаһа, тыла-өһө, тутуута-хаптыта, таҕаһа-саба сирдээтилэр. Онон элбэх хоһоон аарыһына, ырыа да ылланна.

Олор истэригэр саха дьахтара норуотун иннигэр эппиэтинэһин таарыйар айымньылартан бириддэтэрэ — кыра поэма «Күөх Кэтириис сүктэр түүнүгэр санаабыт санаата», ийэ буолар, оҕо төрөтөр дьол амтана, кэтэһии, күүтүү уода. саха дьахтарын күннээҕи ийиитэ, олоҕу онгорсоор аналлара иһилиинэ.

Түмүгэр кыайылаахтарынан Евдокия Рыкунова (Партизан), Юрчана Парникова (Хамафатта), Альбина Алексеева (Партизан) буоллулар. Биридиилээн кыттылаахтарга: Сардаана Васильевага „Кэскиллээх хоһоон ааҕааччы“, М.Н. Елисеевага „Брыга куттаах айар

талаан“, П.Д. Байанаевага „Чуор куолас“, В.К. Поповага „Айар дьобур“, О.М. Кудринага „Сонун көстүү“ ааттар ингэрилиннилэр. Оскуола оҕолоругар маҕнайгы миэстэни улуустаагы гимназия 9-с кылааһын үөрэнээччитэ Надя Софронова ылла. Бөлөҕүнэн кытыгы Намнаагы 1 №-дээх орто оскуола (сал. А.Ю. Сивцева), иккис миэстэни Хатырык орто оскуолата (сал. Л.С. Татаринова) ылары ситистилэр.

Поэтической биэчэр олус истинник, сылаастык барда. Улуустаагы библиотека үлэһиттэрэ хоһоон күрэбин тэрийэн, норуот таптыыр поэтыгар ытыктабылын өссө биридэ биэтиэттиилэр, итиэннэ саха литератарыгар, поэзиятыгар, сайдыытыгар улахан суолта уурулуна. Оттон поэт бэйэтэ Нам ааҕааччыларын кытта көрсүһэ ахсынныга кэлэрэ күүтүллэр.

Л. УВАРОВСКАЯ

В любой стране ответственный родитель очень осторожно подходит к выбору оздоровителя прививок, ориентируясь на многие показатели, как то эффективность, хорошая переносимость и прежде всего безопасность и репутация производителя. Это совершенно правильно.

На сегодняшний день известно несколько вакцин от гриппа. В нашей стране для вакцинации детей применяются вакцины «Гриппол» и «Гриппол плюс» они относятся к наиболее высокотехнологичным, отечественным вакцинным препаратам без содержания консервантов, достаточно эффективные, разрешены к применению детям с 6 месяцев.

Чтобы добиться наилучшего результата, нужно соблюдать несколько правил. Вакцинацию желательно сделать за 2 недели до начала подъема заболеваемости, именно столько нужно организму для выработки антител. Наиболее приемлемыми месяцами являются октябрь-ноябрь. Прививаться необходимо ежегодно, так как вирус гриппа меняется каждый год. Не забудьте провакцинировать всю семью, чтобы обеспечить максимальную защиту.

Прививая ребенка от гриппа, вы не только защищаете его от гриппа, но и от всевозможных осложнений. Забота о его здоровье сейчас — это гарантия его счастливого будущего.

**Территориальный отдел
Управления Роспотребнадзора
по РС(Я) в Намском районе**

ВАКЦИНАЦИЯ ОБЯЗАТЕЛЬНА

самым, исходя из планируемого количества детей, вакцинация в 2012 г. будет проведена лишь в отношении 40% детей, следовательно, 60% вынуждены приобретать лекарственный препарат за свой счет, тогда как, при проведении данной проверки прокуратурой района установлено, что в аптечных организациях района вакцина против вирусного гепатита А для детей стоит от 910 руб. до 1 170 руб. За истекший период 2012 г. аптечными организациями реализовано 113 доз для детского населения. В большинстве случаев родители вынуждены приобретать вакцину против гепатита А, предназначенную для взрослых, стоимостью 1 800 руб., для использования половины приобретенной дозы препарата, что является существенным расходом для семейного бюджета.

Таким образом, вследствие недостаточного финансирования бюджетом республики мероприятий по иммунопрофилактике населения нарушаются права несовершеннолетних на охрану здоровья.

На основании ст. 45 Гражданского процессуального кодекса РФ прокурор вправе обратиться в суд с заявлением в защиту

прав, свобод и законных интересов граждан, только в случае, если гражданин по состоянию здоровья, возрасту, недееспособности и другим уважительным причинам не может сам обратиться в суд. Указанное ограничение не распространяется на заявление прокурора, основанием для которого является обращение к нему граждан о защите нарушенных или оспариваемых социальных прав, свобод и законных интересов, в том числе в сфере охраны здоровья, включая медицинскую помощь.

Исходя из данной нормы закона, прокурор вправе обратиться в суд для восстановления нарушенных прав лишь в случае поступления соответствующего обращения, в связи с чем, гражданин, приобретавший вакцину против вирусного гепатита А для обеспечения иммунопрофилактики своих детей, при наличии подтверждающих документов, в том числе материального положения семьи, прошу обратиться в прокуратуру района для принятия мер по восстановлению нарушенных прав.

Д.В. ПРОКОПЬЕВ,
прокурор района, советник юстиции

НЭҢИЛИЭК ДУХОВНАЙ КИИНЭ

Оскуола - нэһилиэк духовнай киинэ, кэрэҕэ-сырдыкка уһуу уята. Быйыл биһиги махта-лынан ахтар, үөрэхтээһин баай үөрүөхтэрин мунньуммут, үгүс көлүөнэ ыччаттын олох киэн суолугар ситээн киллэрбит үтүөлээх кыһабыт - 1 Хомустаах орто оскуолата - тэриллибитэ 45, онтон нэһилиэкпитигэр үөрэхтээһин төрүтгэммитэ 125 сылын бэлиэтээри ололорбут. Үөрэжирин - социальнай политика биир тутуу хайысхата, нэһилиэк инники сайдыыта оскуоланы кытта быһаччы сибээстээҕэ сарбахтаммат.

Бүгүн тыа оскуолатын сайдар суола кэниир, үөрэх ситимэ салгыы тупсарыгар саҥа кыахтар үөскүүллэр, онон биһиги нэһилиэкпит оскуолатын коллектива билигини кэм ирдэбиллэр сөп түбэһэн, үөрэнээччи олоххо бэлэмнээх, оскуола үөрээҕэ киин инники олоҕор, идэтин сөпкө тайанарыгар, үрдүк өспитинэстээх, дойдутугар быһаччы туһалаах үлэһит киһи буолан тахсарыгар бары сыратын ууран үлэлихамсы айа-тута сылдыр.

И.К. Местников, М.В. Баишева, И.И. Захаров, Н.Е. Свинобоев, Е.Е. Солдатова, А.Г., И.Г. Харлампевтар, А.Н., С.Н. Тимофеевтар,

Ф.Я. Федотова, А.Я. Семенова, Г.Г. Алексеева, Г.В., Н.Х. Гороховтар, М.И., В.Т. Даниловтар, М.Н. Дьяконов, Ф.И. Новгородов, М.А. Соловьева уо.д.а. - талан ылбыт идэлэригэр бэриниллээх буолуу, кэрэ баай дууһа, ыччат дьону олох муударайыгар сылайбакка, салгыбакка үөрэти чабылхай холобурдара.

Киэн туттабыт нэһилиэкпит оскуолатыттан куорсун анньынан үүнэн-сайдан тахсыбыт, республикабыт араас мундуктарыгар бары салааларга үлэлиир биир дойдулаахтарытын, кинилэр үөрэммит оскуолаларын туһунан сырдык өйдөбүлү дууһаларыгар, сүрэхтэригэр мэлдьи илдьэ сылдьаллар.

Үбүлүөйдээх сыл үтүө түмүктэрин бэлиэтиир эрэ буолбатах, саҥа эрэллэри, кыахтары үөскөтөр, үрдүк сорукутары, ирдэбиллэри туруорар. Ону чистээхтик толорорго нэһилиэкпит оскуолатын коллектива, общественноһа бэлэм. Саҥаттан саҥа саҥахтары арыарга, ситиһиилэри дабайарга толору кыах кинилэргэ баар.

А.П. АТЛАСОВ,
«Хомустаах I нэһилиэгэ» МТ баһылыга

ОСКУОЛА – МИН ОЛОХПОР

I Хомустаахха үөрэжирин сайдыытын хаамыыта
1887 с. — Покров тангара дьэтин иһинэн церковнай-приходской оскуола аһыллар. Меценат — Афанасий Азаров.
1893 с. — оскуоланы 6 оҕо бүтэрбит. Учуутал — Иван Эверстов.
1894-1895 сс. — 7 оҕо үөрэммит. Учуутал — Феоктист Николаевич Трифонов, псаломщик.
1912 с. — учуутал Евгения Николаевна Винокурова.
1914 с. — 9 оҕо үөрэммит, 6 оҕо бүтэрбит.
1916 с. — сэбиэдиссэй Николай Винокуров, учуутал Мария Григорьевна Слепцова.
1921-1922 сс. — 20 оҕо үөрэммит.

1925 с. — ааҕар балаҕан үлэлиир. Оскуола Партизан нэһилиэгэр көспүт.

1928 с. нэһилиэк уопсай муньаҕар оскуола саҥа дьэтин тутуутун туһунан уураах ылыллыбыта.

1929 с. — оскуола дьэтин 5 сыллаах тутуута саҥаламмыта.

1930-1931 сс. — Хомустаах 3 кылаастаах начальнай оскуолата Партизан нэһилиэгэр үлэлээбитэ. Бастакы учуутал — Авксентьев В.Н.

1932-1933 сс. — оскуола «Орто коммуна» диэн учаастакка аһыллыбыта.

1933-1934 сс. — оскуола Никольскай нэһилиэгэр үлэлээбитэ.
1934 с. — «Чомоорко» колхозка икки кыра дьэтинэн үөрэх дьыла саҥаламмыта.

— Алтынны 17 күнүгэр оскуола саҥа дьэтэ үлэҕэ кирибитэ.

1935 с. — 7 кылаастаах ситэтэ суох орто оскуола буолар.

— Интернат аһыллар.

1938 с. — саас 7 кылаастаах оскуола маннайгы выпуһун таһаарар.

1941-1945 сс. — сэри кэмигэр үөрэнээччилэр бастакы биригэ-эдэлэрэ тэриллэр (салайааччы

— учуутал Кулаковская М.П.).
1945-1946 сс. — директор Сивцев Е.С.-Таллан Бүрэ.

1951 с. — оскуола оройуонга бастыҥ оскуолалар ахсааннарыгар кирирсэр. Директор — Ларионов Н.М.

1955 с. — бастакы комсомольскай тэрилтэ үлэтин саҥалыыр. — Оскуолаҕа аан бастаан электричество уота умайар.

1958 с. — учком тэриллэр (председатель — Протопопов Гоша).

1959 с. — сайын олохтоох Совет исполкомун муньаҕар 1 Хомустаахха 3 кылаастаах оскуола аһылларын туһунан уураах ылыллыбыта. Оскуола бастакы сэбиэдиссэйэ - Баишева Мария Васильевна.

1959-1960 сс. — балаҕан ыйын 1 күнүттэн 1, 2, 3 кылаастар үөрэнэн барбыттара. Учууталлара - Баишева М.В., Никитин Н.Н. 47 үөрэнээччи баара.

1961-1962 сс. — 4 кылаас аһыллыбыта.

1963-1964 сс. — 5 кылаас аһыллар.

1964-1965 сс. — 6 кылаас аһыллар.

1965-1966 сс. — 8 кылаастаах оскуола аһыллыбыта. Директор — Местников И.К.

1967-68 сс. — 10 кылаастаах орто оскуола буолбута.

1968 с. — орто оскуола маннайгы выпускниктарын таһаарбыта.

1972 с. — 360 миэстэлээх саҥа типовой оскуола дьэтэ тутуллан үлэҕэ кирибитэ. Бу дьэ 1976 сыл саас умайан хаалбыта.

1979 с. — оҕо музыкальнай оскуолата аһыллар.

1982 с. — спортивнай оскуола филиала аһыллар.

1984 с. — «Мичээр» оҕо үгүкүү ансамбл тэриллэр.

1985 с. — оскуола билигини дьэтэ саҥа тутуллан үлэҕэ кирир.

1987 с. — пионердар дьээлэрэ үлэтин саҥалыыр.

— Оскуола орто оскуола-ком-

плекс статуһун ылар.

1991-1993 сс. — национальнай оскуолалары сайыннарыы кон-цепцията олоххо кирир.

1992-1993 сс. — дифференцированной үөрэтии саҥаланар.

1997 с. — Бүтүн Россиятааҕы күрэххэ кыттан «Школа года» ааты ылар.

1998 с. — Бүтүн Россиятааҕы күрэх «Школа года» аата иккистээн ингэриллэр.

1999 с. — СГУ математика-ны үөрэтии кафедратын кытта бииргэ үлэлэһэн колледжнай 5 кылаас аһыллыбыта.

2000 с. — 7-с кылаас естество-математическай хайысхалаах буолбута.

— Оскуола Бүтүн Россиятааҕы күрэххэ кыттан «Школа века» буолар. Директор Сивцев Д.Е. - «Директор года».

2002 с. — оскуола предпрофильнай үөрэтиини олоххо киллэригэр республиканскай экспериментальной площадка буолар.

2003 - 2004 сс. — социокультурнай комплекс быһытынан федеральнай эксперимент-на кыттыы саҥаланар.

2004 с. — физико-математическай, биолого-химическай, социально-гуманитарнай профильнай кылаастар аһыллыбыттара.

2006 - 2010 сс. «Реализация индивидуальных образовательных траекторий учащихся в условиях интеграции культурно-образовательных ресурсов села» диэн теманан республиканскай экспериментальной площадка статуһун ылан үлэлээбитэ.

2008 с. — ФГОС алын сүһүөххэ улуустааҕы эксперимент быһытынан кирибитэ.

2010 с. — ФГОС алын сүһүөххэ федеральнай эксперимент быһытынан кирибитэ.

2011 с. — ФГОС алын сүһүөх уопсай үөрэхтээһинигэр кирибитэ.

2012 с. — ФГОС орто сүһүөххэ республикатааҕы эксперимент быһытынан кирирдэ.

ҮТҮӨ ҮГЭСТЭРИ САЛГЫЫБЫТ

Быйылгы үбүлүөйдээх сылы биһиги оскуолабыт коллектива өрө көтөүллүү үлээхтик көрсөр. Бастатан туран, уһун сылларга туруорсубут кыһаларыбыт - оскуолабыт дьэтин капиталнай өрөмүөнэ быһаарыллан, биир блок олоочу оноһуллан, сырдык, тупсаҕай усулуобуйага оворобут үөрэнэр кыахтаммыттарыттан учууталлар да, төрөппүттэр да сүргэбит көтөүллэр. Правительство Председателин солбуйааччытыгар Габышева Ф.В., улууспут баһылыгар Ильин А.И., үөрэх управлениетын начальнигар Дьяконова В.Н. нэһилиэк олохтоохторо истинник махтаналлар, салгыы былаан быһытынан өрөмүөн оскуолаҕа толору бытыллыа диэн эрэллэрэ улахан.

Иккиһинэн, СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, «Бочуот знага» орден кавалера, РСФСР үөрэжиритин туйгуна, Нам улуһун бастакы баһылыга Д.Ф. Алексеев аата Улуус Муньаҕын балаҕан ыйын 27 күнүнээҕи уурааһынан оскуолабытыгар ингэрилиннэ. Нэһилиэккэ үөрэхтээһин сайдыытын түстэспит, оҕо аймах эргиччи сайдар усулуобуйатын ис сүрүбүттөн кыһаллан туран тэрийсипит киэн туттар биир дойдулаахпыт аатын сүгэрбитигиттэн эппитинэспит өссө үрдүүрүн, киин аатын үйэтитиигэ үлэбит күүһүрүрүн өйдүүбүт.

Үсүһүнэн, иити-үөрэтии үтүө үгэстэрин илдьэ кэлбит, баай историялаах, бэйэтэ традициялардаах оскуола иннин диэки эрэллээхтик хардылырын учууталларбыт, оҕолорбут ситиһиилэрэ кэрэһилииллэр:

ол курдук, IX-с «Сельская школа-2012» республиканскай ярмаркаҕа физика, информатика учуутала Соловьева М.В. «Современный урок» номинация кыайыылааһынан, Конникова М.Г., Алексеева Т.А., Соловьева А.Т. айар бөлөхтөрө «Авторская настольная игра с этнокультурной направленностью» секцияҕа 1 диплом хаһаайынынан буолбуттара. Алын сүһүөх кылаас учууталларын бөлөхтөрө оҕорбут «Кэрэни кэрэхсээ, үтүөнү үйэлээ» методическай көмө кинигэлэрэ «Бичик» национальнай кинигэ кыһатыгар тахсара күүтүүлэр. «Россия чулуу учуутала-2006», РФ уопсай үөрэжин бочуоттаах үлэһитэ Колесова Е.В. үөрэнээччитэ Новгородов Дьыгын (10 кыл.) Бүтүн Россиятааҕы «Подрост» конкурс дипломанынан буолбута. Үбүлүөйдээх сылга уһун кэм кэнниттэн чулуу үөрэнээччибит Олесова Дуня чин билиитин бигэргэтэн кыһыл көмүс мэтээлинэн оскуоланы бүтэрэн учууталларын үөртэ. Быйыл оскуоланы бүтэрбит выпускниктарбыт 95,5 % үрдүк уонна орто анал үөрэхтэргэ киридилэр, ол иһиттэн икки выпускник киин куораттар үрдүк үөрэх кыһаларыгар ситиһиилээхтик үөрэнэ сылдьаллар.

Оскуолабытыгар араас кэмнэргэ үлэлээбит күндү ветераннарбытын, выпускниктарбытын уруккуну ахтыһа, кэскили түстэһэ үбүлүөйдээх тэрээһиннэргэ кэлэн кыттыыны ыларгытыгар ынгырабыт.

У.П. АТЛАСОВА,
оскуола директора

I Хомустаахха үөрэжирин 125 сыллаах үбүлүөйүн ПРОГРАММАТА

Сэтгэнийн 9 күнэ
10.00 - Регистратсия
11.00 - Көлүөнэлэринэн волейболга күрэх
14.00 - Юбилейнай сэргэ туруоруутун сирэ-туома
18.00 - «Оскуолам умуллубат уоттара» оонньуу
20.00 - Дискотека.

Сэтгэнийн 10 күнэ
09.00-10.00 - Регистратсия
10.00-11.00 - Экскурсия
11.00-12.00 - Оскуолаҕа СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ,

РСФСР үөрэжиритин туйгуна, Нам улуһун бастакы баһылыга Д.Ф. Алексеев аатын ингэри
12.00-12.45 - «Кыһыл көмүс уроктар»
12.45-14.00 - «Көлүөнэлэр көрсүһүүлэрэ» кылаас чаастара
14.00-15.00 - Эбиэт
15.00-18.00 - Үөрүүлээх чаас
18.00-19.00 - «Үүнэ-сайда тур, кынаттаабыт оскуолам!» эвэрдэ концерт
19.00 - Дискотека.

1 Хомустаах оскуола-тыгар үлэлээбит, үөрэммит бары көлүөнэ дьоммутун, ытыктабыллаах ветераннарбытын, выпускниктарбытын, нэһилиэкпит, улуус олохтоохторун 1 Хомустаах нэһилиэгэр үөрэхтээһин тэриллибитэ 125 сылын бэлиэтиир үөрүүлээх тэрээһиннэргэ кэлэн кыттыыны ыларгытыгар ынгырабыт.

Тэрийэр комиссия

УЧУУТАЛ ИДЭТИН ТАЛАММЫН...

Кривошапкина Ж.А. — алын сүһүөх кылаас учуутала, СР ыччат политикатын туйгуна:

«Оскуолаҕа үөрэнэр кэмнэрбэр умнуллубат түгэннэр элбэхтэр, онтон биридэстэрэ оскуоланы бүтэрэр сылбытыгар география учуутала Евгений Карлович Прокопьев салалталаах хайыһарынан аян буолар. Улуу Кыайы 40 сылын көрсө Фёдор Кузьмич Попов дойдугутар Сылмаахха хайыһарынан бараммыт элбэҕи билэн-көрөн кэлбиппит. Сарсыардаттан киһиэхээнгэ диэри хаар аян. Аскын, уларыттар тагаскын барытын сүгэ сылдаабын. Манньк түгэннэр оҕолору түмүллэр, тулуурдаах, эппиэтинэстээх буоларга

үөрэтэллэр. Оҕо сылдьан өйбөр хаалбыт санаабын кэлин сүүрбэччэ сылынан «Velos» велосипедистар кулууптары бэйэм оскуолабар тэрийсэн, салайан республика араас улуустарыгар, Тааттага, Чурапчыга, Мэҥэ-Ханаласка, Уус-Алданга, Аммаҕа, Хаҥаласка, Горнайга ай-аннааммыт норуокка бэйэлэрин ааттарынан ааттаппыт үтүө-мааны дьон үлэлэбит үлэлэрин, олохторун биллэтибит, элбэх музейдарга, Ытык сирдэргэ сырыттыбыт. Норуотун историтын билэр, ытыктыыр, пропагандалыыр, сайыннарар киһиттэн куһаҥан быһыылаах-майгылаах, кэмэлдүүлээх киһи тахсыбата чуолкай дии саныыбын уонна онно эрэнэбин.

Учуутал үлэтин суоруллубат сокуонунан сирдээх, сатабыллаах киһини иити буолар. Оҕо улаатан баран оскуолаҕа ылбыт билиитин олоҕор туһанар буоллабына, учуутал үлэтин дьин түмүгэ көстөр. Онон, учуутал үөрэппит оҕолорун махталлара — киһи үлэтин саамай улахан күндү наһараадата».

Алексеева Т.А. — алын сүһүөх кылаас учуутала:

«С детства я мечтала стать учителем. В прекрасную пору детства, наполненную светлыми мечтами, высокими духовными порывами, я всегда вспоминаю о моих любимых людях: это моя мама Николаева Гризаиде Михайловна, педагог с 35-летним стажем, отличник образования Республики Саха (Якутия) и моя тетя Никитина Мария Михайловна, отличник образования Республики Саха (Якутия). Глубокие знания, широкая эрудиция, интеллигентность восхищали меня. Их спокойные доброжелательные отношения заставляли думать меня о выборе профессии учителя. Поэтому для меня никогда не было сомнений, колебаний по поводу будущей профессии».

УЧУУТАЛ ИДЭТИН УТУМНААН...

Неустроева Е.И., пед. улэ ветерана, Нам уллуһун Ытык киһитэ:

«Г. А. Лазарев начальнай кылааска үөрэтиэбиттэн математиканы олус сөбүлээбитим. Ол иһин математика учуутала буолбутум. Бастаан Нам педучилищетыгар биер сыллаах математика, физика учууталларын бэлэмниир курска үөрэммитим. Кэлин кэтэхтэн үөрэнэн Благочестенской пединститутун бүтэрбитим. 42 сыл устата математика, физика учууталынан үөрэхтээһин эйгэтигэр үлэлээтим.

Кыһыым Саргылана Николаевна оскуолаҕа үөрэнэ сырыттабына, уруогун бэлэмниир кэмгэр мин уруокпар бэлэмнээрим. Үөрэнэ сырыттабына карточкалары онорторон, урууһуларын онорорбор көмөлөһүннэрэрим, нагляднай пособиелары онорторорум. Үөрэҕим туһунан элбэхтик кэпсиirim. Саргылана начальнай кылааска үөрэппит учууталы Аграфена Николаевна Софронова

олус убаастыра. Ити барыта кини алын сүһүөх кылаастар учууталлара буоларыгар олук уурбута. Кэргэнинээн Андрей Егоровичтын Комсомольскана-Амуре пединститутун бүтэрэннэр 1985-86 сылтан 1 Хомуустаах оскуолаҕар үлэли кэлбиттэрэ. Саргылана Николаевна төрөөбүт оскуолаҕар 28-с сылын үлэлиир, СР үөрэжиритин туйгуна, «Учитель ученических признаний» бэлиэ-нэн бэлиэтэммитэ.

Күтүөтүм Андрей Егорович география учууталынан, «Горизонт» туристической кулууп салайааччытынан 16 сыл үлэлээбитэ. Элбэх оҕону туризмга, спортивной ориентированиега дьарыктаан, улус, республика, Россия таһымыгар тийэ күрэхтэһэллэрэ. Үөрэтэр оҕолоро олимпиадаларга, научнай-практической конференцияларга өрүү бастын буолаллара. Кини предметин үрдүк таһымна баһылыгырын көрдөрөрө. Улуус, республика учууталларыгар,

туристическим дарга элбэх маастар-кылаастары ыһыпта. Андрей Егорович бастын үлэтэ үөрэжирин, айылҕа харыстабылын министрстволарын Бочуотунай грамоталарынан, граннарынан бэлиэтэммитэ. Инникигэ элбэх былааннаах үлэли-хамсыы сылдьан, баара-суоҕа 43 сааһыгар ыарахан ыраы-ытан соһуччу суох буолбута.

Сиэним Андрей аҕа-тыттан уһуйуллан кыра эрдэбиттэн олимпиадаларга, күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик кыттарга, тэбис-тэнгэ экспедицияларга, походтарга сылдьара. Саха госуниверситетын биолого-географической факультетын бүтэрэн, аҕатын туйаҕын хатаран география учууталынан үлэлээбитэ төрдүс сыла.

Иити-үөрэти эйгэтигэр, 1 Хомуустаах ыччатын иитиэти билиги дьэ кэргэн сэмэй кылаата баарыттан үөрэбин, инникитин да салгыыр көлүөнэ кэлиэ дии эрэнэбин».

ДЫЭ КЭРГЭНИНЭН — БИИР ОСКУОЛАҒА

Елена Васильевна, Александр Михайлович Колесовтар:

«Мин кэргэмминэнэн Елена Васильевна-лыын учуутал идэлээх буоламмыт бэйэ-бэйэбитин өйдөһөн-өйөһөн, бири санаанан салайтаран оҕону иитиэти, үөрэтиэти холбоон 55-с сылбытын бири оскуолаҕа — 1 Хомуустаах орто оскуолаҕар үлэлиибит. Бу сыллар тухары хас биридии оҕону кытта үлэлэһии, кинини иити, сайыннары элбэх сыраны-сылбаны эрэйэрин аахсыбакка үөрэнээччи ис уйуулатын уһугуннаран, кини олохо бэйэтин сөпөөх суолун булунарыгар, үөрэхтээх, үлэһит, доруобай туруктаах, обществова туһалаах, киһили киһи буолан тахсарыгар, бэйэтин личносты быһыытынан сыаналана-рыгар төһө кыалларынан болдомтобу тутун ууран кэлибит. Олохпун, үлэбит бу үтүөкэннээх кэрдиис кэмгэр идэлэригэр бэриинилээх, айымнылаах үлэлээх, үрдүк таһымнаах педагогической коллективы кытта алтыһан кэлбиппиттэн киэн туттабыт.

«Төлкөбүтүн төрүүх ыччакыттан ыйыт, кэскилгин кэнчээрэ оҕо-буттан көрүн» диин саха өс хоһооно баар. Бу өбүгэлэрбит мындыр этиилэрэ билигин кэмгэ-ыччаты кэбирэтэр араас дьай анаан-минээн тарҕатыллыбыт кэмгэр хаһаангытааҕар да сыты-ытык тураллар дии саныыбын. Билиги кэлэр кэскилбит, сайдыыбыт-үүнүүбүт, омук быһыытынан сирээдйэ сайдарбыт ыччакытын хайдах иитэн-үөрэтэн таһаарарбыттан тутулуктааҕа — биллэр суол. Үтүөнү-кэрэни өйдүүр, үйэлээҕи-кэскиллээҕи ай-

ар, сахабыт сарсынгы саргытын салайсар, дьолун түстэһэр ыччаты иитэн таһаары — барыбыт барҕа баҕабыт. Бу баҕа санаабыт туолуохтун!

Татьяна Петровна, Константин Петрович Стручковтар, улдуустааҕы «Педагогический» конкурсы кыайылаахтара:

«Билиги 1 нүөмүрдээх С.Ф. Гоголев аатынан Дьокуускайдааҕы педагогической училищегэ үөрэнэ сылдьан билсиппэн кэргэнни буолбуппун. Үөрэхпитин бүтэрэн кэргэним Константин Петрович төрөөбүт оскуолаҕар кэлэн педагогической үлэбитин саҕалаабыппыт. Онтон ыла номнуо 15 сыла ааһа оҕуста.

Учуутал идэлээх дьэ кэргэн олоҕун режис-мэ бири. Балаҕан ыйын 1 күнүттэн үлэ үгэс саҕала-нар, ыам ыйын 30 күнүгэр күүтүүлээх сынньала-н кэлэр. Онон оскуолабы-тын «иккис дьэбит» диин ааттыахха сөп. Ол курдук 15 үөрэх дьыла оскуолаҕа биллибэккэ ааста. Бири дьону кытта үлэлиибит, бири оҕолору үөрэтэбит, төрөппүттэрибит да бири-дэр. Онон күннээҕи кэп-сэтиибит наар иити-үөрэти тула барар. Бэйэ-бэйэбитигэр сүбэ-ама бэрсэбит, биригэ былаан-нарбытын оноробут, педагогической ситуация тула мөккүһүн да ылабыт.

Күүстээх үлэ кэнниттэн быыс булан сөбүлүүр дьарыкпытынан дьарыкта-набыт. Ырыаны-үнкүүнү, спорду тэнгэ дьүөрэлээн тутабит. Оскуолалар икки ардыларыгар ытыллар араас тэрээһиннэргэ, күрэхтэргэ актыыбынайдык кыттыбыт. Учуутал оҕону бэйэтин холбурунан ии-тэрэ ордук көдүүстээгин өйдөһөн олохпугутар сүрүн

принцип оҕостобут».

Акулина Ильинична, Семен Семенович Колесовтар:

«Бастаан учууталыыр сылбар 4 нуучча кыргы-тарын кытта Верхоянскый куоракка биригэ оло-рбутум. Эдэр дьон олоҕун билсэ мектөөк чилиэнэ Семен Семенович сырыт-та. Иһэр уу, оттор мас бы-стан, оһохпун алдынан, дьэбит аана ситэ сабыл-лыбат олоҕорбуппун. Семен Семенович начаас булан-талан онорон-дьаһайан биригэбит. Онтон ыла Се-мен Семенович миигин араҥаччылыыр аанньа-лым буолбута. Оскуолаҕа буоллун, дьэбэ буоллун көрдөһүү, этии күүшпэккэ көмөлөһөр, эркин курдук эрэнэр киһим.

Ол курдук, Адыаччы 8 кылаастаах оскуолаҕар директордаабыт 9-с сыл-бар биригэ үлэлээһиммит үтүө түмүктээх буолбута. Мин оскуола сайдар суолун сүрүннүүрүм, онтон аты-ныгар итэҕэһи-быһаҕаһы, алдыаммыты-сууллубуту онорор хамнаһа суох плот-ник, электрик — бу барыта Семен Семенович санньыгар этэ. Онтон иити үлэтигэр уустук олохтоох, мөлгөх иитилиилээх оҕолору доҕор-атас оҕостор, спорт-ка көүлүүр, сүбэлиир-амалырабыраллаах киһи — бу эмиэ Семен Семе-нович.

Билиги бэйэбит дьөбүр-бутунан иити-үөрэти үлэтин көмөлөөн үлэлээн оскуолабыт оройуонга бастаан, оҕолорбут сити-һиилэрэ республикаҕа биллибитэ. Онон, учуутал идэлээх кэргэнни дьон би-ригэ сылдьан үлэлииллэрэ үтүө үгэс буолла, буола туруо диин биэ эрэллээхпит».

УЧУУТАЛЫМ ТУҢУНАН ИҢИРЭХТИК...

Софронов Ганя, 11 кылаас үөрэнээччитэ:

«Мин санаабар, учуутал идэтэ туһалаах уонна наадалаах. Учуутал суоҕа эбит буоллар билиги олохпун сайдыа суох этэ. Араас өйдөөх-санаалаах дьону сир үрдүгэр Учуутал иитэн таһаарар.

Кыра оҕо сылдьан Учуутал идэтин чөлчөкү дии саныыр этим. Оннук буолбатах эбит. Учуутал диин өйдөөх, холку, үтүө санаан алаах, чэгиэн уонна кырдыгы тутуһар буолуохтаах. Кини оҕолору киэн билиилээх, ол таһынан ис дууһатын истин уонна үтүө санаалаах буоларга иитэр. Учуутал дьингаччы соруга — оҕону сырдыкка айанын суолун сирдээн биэриитэ».

Афанасьева Сардаана, 8 кылаас үөрэнээччитэ:

«Мин сөбүлээн үөрэнэр уруогу — нуучча литературата. Учууталым — Е.П. Охлопкова. Кини билиэхэ

кэпсиирэ барыта киэнэ курдук харахпытыгар көстөр. Киһи олоҕо — киниэ. Туох барыта ис санаалаах, улахан өйдөбүллээх, биричинилээх. Маны барытын нуучча литературатын уруогар үөрэтэбит, өйдүүбүт».

Горох Дмитро, 8 кылаас үөрэнээччитэ:

«Мин сөбүлүүр учууталым А.М. Колесов. Кини билигини технология, ОБЖ уруоктарыгар угуу-ан үөрэтэр. ОБЖ уруоктарыгар киһи ойуурга хайдах сылдьахтаа-бын, баһаартан сэрэхтээх буолуохтаабын, араас ыарахан балаһыанньа-ҕа түбэстэҕинэ хайдах харыстаныахтаабын у.д.а. үөрэппитэ. Билигин билиги «Дөлби тэптэри уонна баһаар» диин темалары үөрэтэ сылдьабыт. Технология уруогар мастан уһанабыт. Араас дьэбэ туһалаах маллары айан-боруобалаан оноробут.

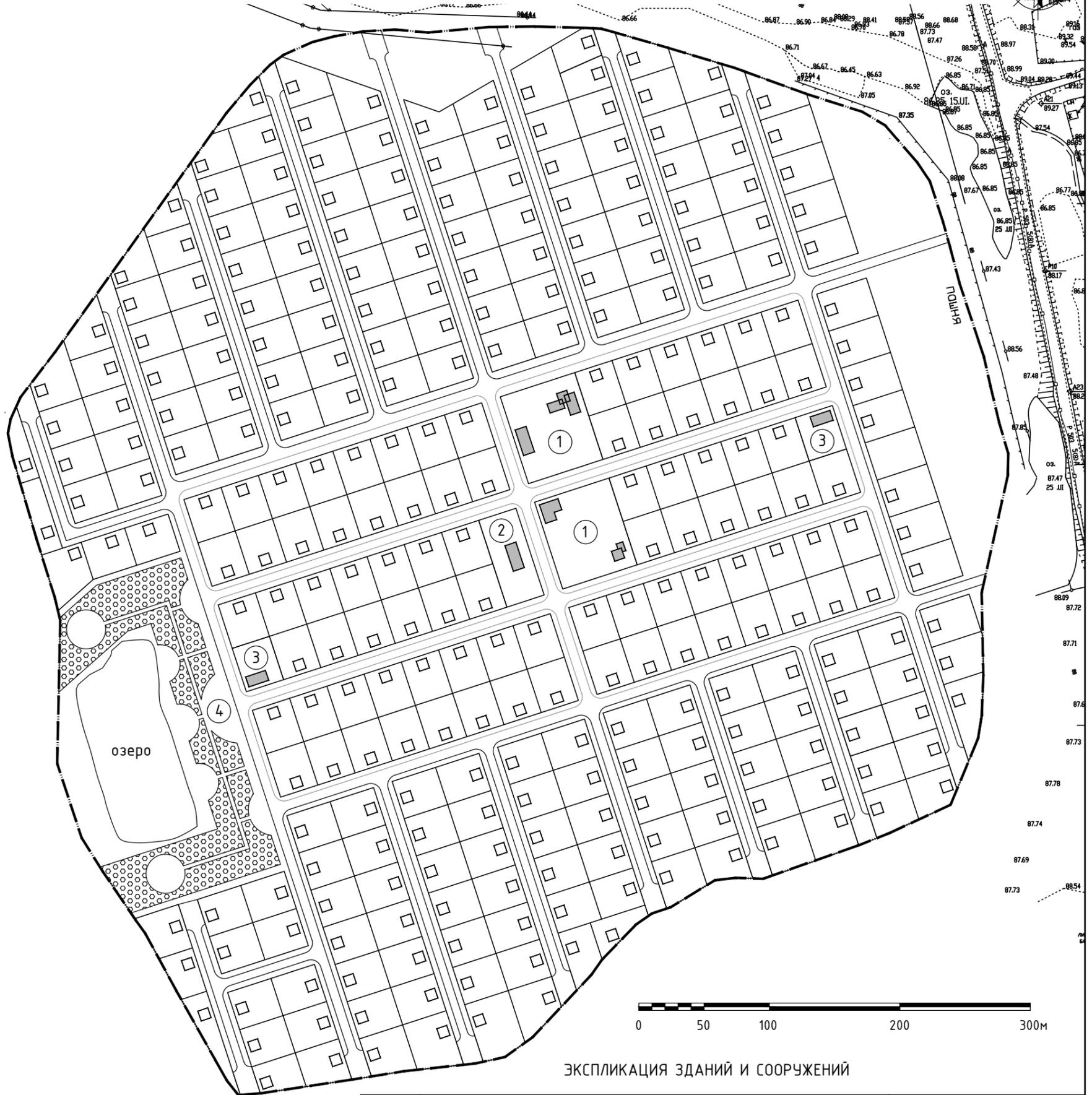
Технология уруога киһи инники сайдытыгар туһалаах дии саныыбын. Ол иһин учууталбар махтанабын».

Азарова Диана, 5 кылаас үөрэнээччитэ:

«Алын кылааска үөрэппит учууталбын Д.Д. Жиркованы олус ахта-бын, саныыбын. Билиги 15 буолан бүтэрбиппит. Учууталбыт үтүө санаалаах, чизһинэй, ыарахан кэмнэргэ көмөлөһөр, ис дууһатын кыраһабай. Араас күрэхтэһиилэргэ, конкурстарга көхтөөхтүк кыттан элбэх кы-айыны билбиппит. Бу эҕэрдэ тыллары Учууталбар аныыбын: баҕара-бын учууталбар кытаан доруобуйаны, үлэбэр ситиһиилэри, тус олох-хор доһу. Эн билигини ааҕарга, суоттуурга, суруйарга үөрэппиккэр улахан махталбытын тиэр-дэбит».

(Төлөбүрдээх төрүүккэ бэчээттэннэ)

КРУГЛОГОДИЧНЫЙ ДАЧНЫЙ ПОСЕЛОК НА УРОЧИЩЕ АНГАЙБАН
ХАМАГАТТИНСКОГО НАСЛЕГА, МР НАМСКИЙ УЛУС

ЭКСПЛИКАЦИЯ ЗДАНИЙ И СООРУЖЕНИЙ

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ:

- - Границы участка
- - Индивидуальные жилые дома
- - Лесные насаждения

№	Наименование	Примечание
1	Общественно-деловой центр	
2	Детское дошкольное учреждение	
3	Предприятия торгового обслуживания населения	
4	Парк культуры и отдыха	

Принимаются заявки на земельные участки (собственность) площадью от 10 соток и более расположенные по адресу: круглогодичный дачный поселок Намский улус, Хамагаттинский наслег, урочище Ангайбан (у трассы). Подводка газа, электроснабжения до участка.

Справки по тел. 89248701291

						000 "Земли Якутии"			
						Круглогодичный дачный поселок на урочище Ангайбан Хамагаттинского наслега, МР Намский улус			
Изм.	Кол.	Лист	№Док	Подп.	Дата	Схема генерального плана	Стадия	Лист	Листов
					2012		П		
Руковод.		Ушницкий				Схема генерального плана			
Исполн.		Неустроев							

